

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6CoP/47/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5820202347
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Andrej Kekely
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5820202347.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu Mgr. Andreja Kekelyho a členiek JUDr. Jany Urbanovej a JUDr. Martiny Mochnáčovej, vo veci navrhovateľky: L. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J. XXX/XX, XXX XX B., zastúpenej JUDr. Martou Bojo Vevurkovou, advokátkou so sídlom Mieru 312/13, 029 01 Námestovo, IČO: 42 217 075, proti osobe povinnej platiť výživné: I. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom V. XXX/XX, XXX XX Y., o určenie výživného pre plnoleté dieťa, v konaní o odvolaní navrhovateľky a otca proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 12Pc/21/2020-72 zo dňa 13. mája 2021 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Námestovo č. k. 12Pc/21/2020-93 zo dňa 15. júna 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Námestovo č. k. 12Pc/21/2020-72 zo dňa 13. mája 2021 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Námestovo č. k. 12Pc/21/2020-93 zo dňa 15. júna 2021 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Námestovo na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Námestovo (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom uložil osobe povinnej platiť výživné (ďalej „otec“) povinnosť prispievať na výživu navrhovateľky sumou 130,- eur mesačne, a to vždy do každého 20. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky, počnúc dňom 19.11.2020 (výrok I.). Zároveň otcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke zameškané výživné vo výške 627,67 eur za obdobie od 19.11.2020 do vyhlásenia rozsudku, pričom otcovi povolil splácať zameškané výživné v splátkach po 30,- eur, ktoré budú splatné spolu s bežným výživným, s tým, že neuhradením čo i len jednej splátky zameškaného výživného sa stáva splatným celé zameškané výživné (výrok II.). Napokon rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok III.). Následne potom dopĺňacím rozsudkom vo zvyšnej časti návrh navrhovateľky zamietol (výrok IV.).

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľka sa návrhom na začatie konania, doručeným súdu prvej inštancie dňa 19.11.2020, domáhala, aby bola otcovi uložená povinnosťou prispievať na jej výživu sumou 200,- eur mesačne, vždy do 20. dňa v mesiaci vopred, počnúc dňom podania návrhu. Navrhovateľka si voči otcovi zároveň uplatnila nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Návrh odôvodnila tým, že jej matka nikdy nepodalala na súd návrh na úpravu rodičovských práv a povinností. Otec platil výživné sporadicky a nestretával sa s ňou. Začiatkom roka 2020 jej matka písomne vyzvala otca, aby sa podieľal na výživnom pre navrhovateľku. Otec však naďalej platil výživné nepravidelne a v nedostatočnej výške. Navrhovateľka ďalej uviedla, že je študentkou strednej školy a finančne je odkázaná len na matku.

3. Otec v konaní uviedol ako maximálnu výšku výživného, ktoré by vedel uhrádzať, sumu 50,- eur mesačne. Doteraz prispieval na výživu navrhovateľke rôznymi finančnými čiastkami podľa jeho finančnej schopnosti a situácie. Momentálne sa nachádza v zlej finančnej situácii. Jeho jediný príjem je jeho starobný dôchodok. Zároveň je po operácii oboch bedrových kĺbov, má preto aj zvýšené výdavky na lieky a so splácaním úveru na rekonštrukciu rodinného domu, kde býva, pričom táto rekonštrukcia bola vyvolaná potrebami jeho zdravotného stavu.

4. Ďalej súd prvej inštancie citujúc ust. § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 75 ods. 1 a § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoR“) a ust.

§ 155 a § 156 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) uviedol, že povinnosťou oboch rodičov je venovať všetky svoje sily dôslednému zabezpečeniu výživy svojho dieťaťa, a to bez ohľadu na to, či s ním žijú alebo nežijú v spoločnej domácnosti, pretože neprestáva ani jeden z rodičov aj naďalej niesť osobnú zodpovednosť za všestranný vývoj svojho dieťaťa, ktoré ešte nie je samé schopné sa živiť a ktoré je teda v plnej miere výživou odkázané na svojich rodičov (rozsudok Krajského súdu v Trnave spis. zn. 11CoP/21/2013).

5. Z vykonaného dokazovania (oboznámením s obsahom listín tvoriacich spis, obsahom listín tvoriacich dedičský spis spis. zn. 7D/138/2010, výsluchom účastníkov a výsluchom svedkov C. C. a T. J.) súd prvej inštancie zistil, že navrhovateľka je dcérou osoby povinnej platiť výživné. Výživné otca voči navrhovateľke nebolo doposiaľ súdom určené. Navrhovateľka študuje v 4. ročníku päťročného študijného odboru Súkromnej spojenej školy EDUCO, Námestovo. Navrhovateľka má tieto výdavky: strava v škole - obedy: 10,- eur/mesiac, cestovné do školy: 40,- eur/mesiac, skladanie sa na stužkovú: 5,- eur/mesiac, telefón: 10,- eur/mesiac, vreckové: 50,- eur/mesiac, z čoho si hradí aj desiatu, drogéria: 20,- eur/mesiac, ZRPŠ: 10,- eur/rok, pracovné zošity v škole: 30,- eur/rok, školské pomôcky: 100,- eur/rok, zubár 80,- eur/rok, kaderník: 50,- eur/rok, školské výlety: 20,- eur/rok. Nakoľko má navrhovateľka obedy zabezpečené v škole a desiatu si hradí z vreckového, považoval súd prvej inštancie navrhovateľkou uvádzané výdavky na stravu doma v sume 150,- eur/mesačne za nadhodnotené. Zároveň za danej finančnej situácie rodiny považoval za nadhodnotené navrhovateľkou uvádzané výdavky v sume 50,- eur/mesačne na oblečenie. Súd prvej inštancie akceptoval odôvodnené výdavky navrhovateľky do výšky cca 250,- eur/mesačne. Bývanie navrhovateľky a finančné krytie všetkých jej potrieb zabezpečuje jej matka. Otec platí výživné nepravidelne. Otec je dôchodca, ktorého príjem pozostáva výlučne zo starobného dôchodku vo výške 630,- eur/mesiac. Zo svedeckých výpovedí nebolo preukázané, že by si otec privyrábal popri dôchodku. Žije sám v rodinnom dome v Y., ktorý vlastní. V rokoch 2013 a 2015 absolvoval implantácie oboch bedrových kĺbov z dôvodu osteoartrózy bedrových kĺbov. V súvislosti s uvedenou diagnózou užíva lieky na utlmenie bolesti a výživové doplnky v hodnote 60,- eur/mesiac. Hoci nepredložil o potrebe užívania liekov a výživových doplnkov žiadne potvrdenie, súd prvej inštancie vzhľadom na jeho diagnózu považoval ich užívanie za opodstatnené. Akceptovateľné boli aj jeho ďalšie výdavky: elektrina + koncesionárske poplatky: 29,- eur/mesiac, telefón: 25,- eur/mesiac, internet: 26,- eur/mesiac, vodné: 3,50 eur/mesiac, náklady na kúrenie: 30,- eur/mesiac. Otec je vlastníkom nehnuteľností: rodinný dom súp. č. XXX, k. ú. Y. spolu s príľahlými pozemkami parcelami KN-C: č. 467 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 371 m² a č. 468 - záhrada o výmere 222 m². V uvedenom rodinnom dome otec býva. Oproti stavu z roku 2012 došlo ku kompletnej rekonštrukcii celého domu, na ktorú si otec zobral úver, pričom celková suma, ktorú je otec povinný splatiť je 11.580,- eur. Otec však nepreukázal, z akého dôvodu rekonštruoval celú nehnuteľnosť a nielen stavebné úpravy súvisiace s jeho diagnózou. Otec je zároveň spolu s jeho bývalou manželkou spoluvlastníkom pozemkov v k. ú. Y., a to parcel KN-C: č. 188/4 - záhrada o výmere 174 m² a č. 189 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 727 m², ktoré tvoria pozemok pod rodinným domom súp. č. XXX a jeho príľahlý dvor. Uvedený rodinný dom nie je zapísaný na liste vlastníctva. Ide o rodinný dom postavený v 80-tych rokoch 20. storočia. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že tieto nehnuteľnosti sú na základe právnej domnienky podľa ust. § 149 ods. 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník sú v podielovom spoluvlastníctve otca a jeho bývalej manželky a otcovi prináleží spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2. Uvedené pozemky a rodinný dom pred jeho dokončením otec prenechal bezodplatne svojej bývalej manželke a synovi. Spoluvlastnícky podiel na pozemkoch a rodinnom dome súp. č. XXX mohol otec odpredať svojej bývalej manželke, resp. synovi, ktorý v uvedenom dome tiež býva a je zárobkovo činný, mohol žiadať nájom alebo inú formu odplaty za užívanie. Uvedené hospodárenie s majetkom, pri súčasnom nedostatku iného príjmu alebo majetku na strane otca, z ktorého by vedel pokryť oprávnené potreby navrhovateľky, súd prvej inštancie posúdil ako nevhodné nakladanie s majetkom, ktorého dôsledkom je neschopnosť otca plniť si výživovú povinnosť voči nezaopatrenej navrhovateľke. Pokiaľ by otec mal príjem z uvedeného majetku, nemusel si zobrať úver na rekonštrukciu svojho domu. Výdavky na splácanie úveru preto nepovažoval za akceptovateľné a nezohľadňoval ich ako oprávnené výdavky otca. Zároveň zistil, že otec bol potenciálnym dedičom po svojej matke, tá ho však v závete ako dediča neuviedla, čo v dedičskom konaní spočiatku rozporovalo, avšak následne závet uznal. Avšak vzhľadom na veľkosť aktív dedičstva by ani prípadný zdedený podiel nemal zásadný vplyv na majetkové pomery otca. Vzhľadom k tomu, že otec žije v domácnosti sám a sám si zabezpečuje aj všetky životné potreby, ako nedôveryhodné sa javilo to, že otec v konaní nevedel uviesť koľko sú jeho mesačné výdavky na stravu, a aj ceny liekov a výživových doplnkov, ktoré užíva a ktoré si chodí sám kupovať, vôbec nepoznal a ich cenu si zisťoval na internete. Súd prvej inštancie musel zohľadniť aj prístup otca, ktorý prioritne uhradí všetky svoje potreby a až následne sa zamýšľa nad tým, či vie zabezpečiť aj výživu pre navrhovateľku, voči ktorej má stále

vyživovaciu povinnosť, výsledkom čoho je potom to, že navrhovateľke prispieva na výživu nepravidelne a v nedostatočnej výške. Otec má v súčasnosti jedinú vyživovaciu povinnosť voči nezaopatrenému dieťaťu, a to voči navrhovateľke. Na strane navrhovateľky súd prvej inštancie zohľadnil to, že ide o plnoletú osobu, ktorá už aj sama má určitú možnosť si privyrábať. Vzhľadom k odôvodneným potrebám navrhovateľky a príjmovým a majetkovým pomerom otca, súd prvej inštancie určil výživné uvedené vo výroku rozsudku.

6. Vo vzťahu k zameškanému výživnému súd prvej inštancie zistil, že od podania návrhu na začatie konania otec zaplatil navrhovateľke výživné za mesiace január 2021 až apríl 2021, a to na každý z uvedených mesiacov po 50,- eur. Otec vôbec nezaplatil výživné za alikvotnú časť mesiaca november 2020, za celý mesiac december 2020 a mesiac máj 2021. S odkazom na ust. § 77 ods. 1 ZoR súd prvej inštancie priznal navrhovateľke výživné od podania návrhu. Výšku zmeškaného výživného súd prvej inštancie určil ako súčet na jednotlivé mesiace nezaplateného výživného (47,67 eur + 130 eur + 80 eur + 80 eur + 80 eur + 80 eur + 130 eur = 627,67 eur). Vzhľadom k tomu, že otec je starobný dôchodca a usporiadanie jeho majetkových pomerov je časovo náročná záležitosť, súd prvej inštancie umožnil otcovi splácať zameškané výživné v splátkach spolu s riadnym výživným.

7. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 52 CMP a nepriznal ich žiadnemu účastníkovi, nakoľko nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zaviazat' ktoréhokoľvek z účastníkov na náhradu trov druhého účastníka.

8. Doplniacím rozsudkom potom súd prvej inštancie zamietol návrh navrhovateľky vo zvyšnej časti (teda návrh na určenie vyživovacej povinnosti nad sumu 130,- eur).

9. Proti rozsudku súdu prvej inštancie, čo do výrokov I. a II. podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec, ktorý navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec vrátil v tomto rozsahu súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Otec nesúhlasil s výškou určeného výživného. Napriek tomu, že uviedol podrobne všetky svoje výdavky, súd prvej inštancie ich nezobral do úvahy. Je starobný dôchodca s dôchodkom vo výške 630,- eur mesačne. Vzhľadom na veľké problémy s pohybom, mal operované oba bedrové kĺby, bol nútený vykonať vo svojom dome stavebné úpravy, aby sa mohol po dome pohybovať, keďže býva sám. Na tieto úpravy si bol nútený vziať úver, ktorý spláca mesačnými splátkami vo výške 240,- eur. Jeho mesačné výdavky na stravu, hygienické potreby, lieky a doplnky stravy sú cca v sume 250,- eur. Dane, voda a ostatné náklady spojené s údržbou domu sú cca vo výške 100,- eur mesačne. Ide tak všetko o nevyhnutné výdavky, ktoré súvisia s jeho zdravotným stavom a nákladmi na výživu. Po zaplatení uvedených výdavkov mu na mimoriadne výdavky ostáva suma cca 30,- eur mesačne. Vzhľadom na uvedené je schopný navrhovateľke prispievať na výživu maximálne sumou 70,- eur mesačne. Otec zároveň vyjadril svoj nesúhlas s výpoveďou svedkyne J., že ho videla si privyrábať na stavbe. Túto považoval za nepravdivú, pretože vzhľadom na jeho zdravotný stav a obmedzené pohybové schopnosti, nie je schopný nájsť si akúkoľvek prácu. Pokiaľ ide o zameškané výživné, otec namietal, že čiastky 50,- eur mesačne platil pravidelne, pričom niekedy poslal aj 100,- eur, keď mu to jeho finančná situácia dovolila. Napokon otec uviedol, že s matkou navrhovateľky sa vopred dohodol, že dom, v ktorom býva, bude po jeho smrti patriť navrhovateľke. Bolo to ešte pred tým, ako si vzal úver na stavebné úpravy na tomto dome. Požiadala ju, aby na navrhovateľku nemusel platiť vysoké výživné, pretože stavebnými úpravami zhodnotí dom, ktorý bude patriť v budúcnosti navrhovateľke. Matka navrhovateľky s týmto súhlasila. Preto bol prekvapený, keď navrhovateľka podala svoj návrh na začatie konania.

11. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala tiež v zákonom stanovenej lehote odvolanie aj navrhovateľka, ktorá navrhla, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že by návrhu vyhovel v celom rozsahu a zaviazal otca prispievať na jej výživu sumou 200,- eur mesačne, pričom zameškané výživné by mu povolil splácať v splátkach vo výške 30,- eur mesačne splatných spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok v prípade omeškania s úhradou čo i len jednej splátky. Navrhovateľka zároveň žiadala priznať náhradu trov konania.

12. Navrhovateľka namietala, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia a súčasne súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Navrhovateľka poukazovala na to, že je študentkou 4. ročníka Súkromnej spojenej školy Educo v odbore hotelová akadémia, ktorého dĺžka štúdia je päť rokov. Je študentkou denného štúdia na strednej škole a nie je v jej možnostiach získať iný príjem tak, aby si mohla pokryť aspoň časť základných výdavkov (telefón 10,- eur / mesačne, vreckové 50,- eur / , z čoho si denne hradí aj desiatu 20 pracovných dní, drogéria 20,- eur / mesačne, ZRPŠ 10,- eur, pracovné zošity 30,- eur / rok, školské pomôcky 100,- eur / rok, zubár 80,- eur / rok, kaderník 50,- eur / rok, školské výlety 20,- eur / rok, cestovné do školy B. - L. a späť 40,- eur / mesačne, stužková 5,- eur / mesačne, 50,- eur oblečenie / mesačne, strava 150,- eur / mesačne a školské obedy cca v sume 10,- eur, ale to len za 4 dni v mesiaci cez povinnú prax

počas školy). Súd prvej inštancie považoval za nadhodnotené jej výdavky v sume 50,- eur za oblečenie, čo je absurdné. Suma 600,- eur ročne na oblečenie nie je nadhodnotená, nakoľko je vo veku kedy sa stále vyvíja a jej postava sa mení. Okrem toho si musí zakúpiť aj prezuvky a oblečenie na športovanie do školy, topánky na jar, leto, jeseň a zimu, bundy, nohavice, spodné prádlo, tričká, krátke a dlhé nohavice, šaty, svetre. Je skromnej povahy a nekupuje si drahé a ani značkové veci. Rovnako navrhovateľka nesúhlasila ani s názorom súdu prvej inštancie, že suma 150,- eur na stravu doma je nadhodnotená. Doma raňajkuje každý deň, počas víkendov aj desiatuje 8 dní v mesiaci, obeduje doma 26 dní v mesiaci, olovrantuje 30 dní v mesiaci a večeria 30 dní v mesiaci, pričom priemerne denne vychádza celodenná strava pre ňu 5,- eur, čo skutočne nie je veľa. Musí si hradiť v škole stravu cca 10,- eur, čo je však len na 4 dni v mesiaci počas povinnej praxe v škole, ktorú navštevuje, a teda 10,- eur jej nepokryva mesačné stravné v škole. V ďalšom navrhovateľka namietala, že otec nepredložil žiadny doklad, ktorým by preukázal výdavok na lieky v sume 60,- eur mesačne. Jej otec má len jednu vyživovaciu povinnosť, a to k nej, nestretáva sa s ňou a neposkytuje jej nad rámec výživného nič. Dokonca od vyhlásenia rozsudku jej neposlal žiadne výživné. Jeho konanie je nezodpovedné a neakceptovateľné. V tomto kontexte poukázala na vlastníctvo otca k nehnuteľnostiam, v ktorých nežije a ktoré prenechal do užívania svojej exmanželke a svojmu synovi, ktorý tam žije s rodinou. Má za to, že má možnosť získať príjem buď z prenájmu alebo vyporiadania uvedeného podielového spoluvlastníctva a zabezpečiť si tak príjem, z ktorého bude hradiť výživné na ňu. Za neuvážené a neakceptovateľné považovala konanie otca, ktorý rekonštruoval kompletne rodinný dom súp. č. XXX, k. ú. Y., ktorého je výlučným vlastníkom, pričom na rekonštrukciu tohto rodinného domu si zobral úver, ktorý spláca mesačne v sume 241,- eur. V danom prípade má možnosť získať príjem okrem dôchodku, ktorý poberá vo výške cca 630,- eur mesačne aj z nájmu, predaja resp. vyplatenia spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/2 k rodinnému domu súp. č. XXX, k. ú. Y. a pozemkov pod ním a z vyplatenej sumy uhrádzať / uhradiť úver alebo výživné na ňu. Výživné má prednosť pred inými výdavkami otca a tento musí prevziať na seba zodpovednosť a plniť si svoje povinnosti tak, aby zabezpečil porovnateľnú životnú úroveň navrhovateľke. Súčasne navrhovateľka poukázala na to, že jej matka jej v roku 2020 zakúpila na Vianoce počítač, zaplatila jej vodičský preukaz, prispela finančnou čiastkou na dioptrické okuliare, ale pri jej mesačnom príjme zhruba cca 600,- eur to boli nadštandardné, avšak potrebné výdavky, na ktoré jej matka šetrila dlhodobo. Za danej situácie sa javí nespravodlivé, že súd prvej inštancie jej nepriznal trovy právneho zastúpenia, ktoré jej v konaní vznikli, pričom jej matka písomne ešte pred podaním návrhu na začatie konania žiadala od otca, aby prispieval na výživu navrhovateľke. Matka ju požiadala, aby podala návrh na začatie konania, keďže nemá možnosť jej finančne zabezpečovať všetky základné výdavky. Za spravodlivé navrhovateľka považovala rozhodnutie súdu, ktorým by bolo odporcovi uložené prispievať na jej výživu v sume, ktorá by pokryla aspoň 70 % jej základných mesačných výdavkov. Napokon navrhovateľka namietala, prečo súd prvej inštancie nebral do úvahy svedeckú výpoveď svedkyne, že videla otca, ako bol pomáhať so stavebnými prácami okolitým susedom v októbri 2020.

13. Účastníci k odvolaniam vzájomne nepodali písomné vyjadrenia a ani v rámci konania neprodukovali iné písomné podania.

14. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací [§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) v spojení s § 2 ods. 1 CMP], po zistení, že odvolanie otca proti rozsudku súdu prvej inštancie, čo do jeho výrokov I. a II., bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), subjektom na to oprávneným (§ 359 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP - otcom, v neprospech ktorého bolo napadnutými výrokmi rozhodnuté) a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) a v ďalšom, že odvolanie navrhovateľky proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), subjektom na to oprávneným (§ 359 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP - navrhovateľkou, v neprospech ktorej bolo výrokom IV. rozhodnuté, pričom výroky I. a II. sú s uvedeným výrokom súvisiace a vzájomne podmienené; výživné nemôže byť určované viacerými čiastkovými rozsudkami a súčasne ktorej súd prvej inštancie nepriznal náhradu trov konania) a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom [§ 355 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 357 písm. m) CSP] § 2 ods. 1 CMP], preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu podľa ust. § 65 CMP a contrario v spojení s ust. § 155 CMP, t. j. v rozsahu výrokov I., II. a IV. s tým, že odvolacími dôvodmi nie je viazaný (§ 66 CMP) a rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaniach napadnutej časti, t. j. vo výrokoch I., II. a IV., ako aj v závislom výroku III. o náhrade trov konania [§ 379 písm. a) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP], bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 2 ods. 1 CMP), podľa ust. § 389 ods. 1 písm. c) CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 a § 35 a § 36 CMP zrušil a podľa ust. § 391 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

15. Z obsahu spisu v dotknutej veci odvolací súd zistil, že navrhovateľka sa návrhom na začatie konania, doručeným súdu prvej inštancie dňa 19.11.2020, domáhala určenia vyživovacej povinnosti otca voči nej ako jeho plnoletému dieťaťu v sume 200,- eur mesačne s účinnosťou odo dňa podania návrhu (19.11.2020).

16. V konaní bolo ďalej nesporné, že otec navrhovateľky nemá okrem vyživovacej povinnosti voči nej inú vyživovaciu povinnosť. Pokiaľ ide o matku navrhovateľky C. N., z obsahu spisu nevyplýva, či táto má / nemá okrem vyživovacej povinnosti voči navrhovateľke ešte inú ďalšiu vyživovaciu povinnosť (navrhovateľka uviedla, že v spoločnej domácnosti žije s matkou a plnoletými nevlastnými súrodencami, pričom tak nie je zrejmé, či voči nim matka má alebo nemá vyživovaciu povinnosť).

17. Vo vzťahu k posudzovanej veci odvolací súd vo všeobecnosti považuje za potrebné uviesť, že platná právna úprava vyživovacej povinnosti rodičov k deťom (§ 62 ods. 1 ZoR) je založená na rovnakom postavení muža (otca) a ženy (matky). Obaja rodičia tak majú povinnosť prispievať na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov (§ 62 ods. 2 veta prvá ZoR). Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumie sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby rodiča, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, nadobudnutými vedomosťami a získanými skúsenosťami. Z hľadiska vyživovacej povinnosti je podstatné, ako sa prejavia v reálnych schopnostiach dosahovania príjmu. Subjektívne schopnosti sa však môžu realizovať len v rámci objektívne daných možností, ktoré determinuje reálna situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti v regióne, v príslušnom odbore, vekovej kategórii, dosahované zárobky v danom povolaní (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu ČSR spis. zn. 1Cz 27/1968 zo dňa 30.09.1968 uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 5/1969). Majetkové pomery rodiča umožňujú komplexne posúdiť celkovú situáciu, životnú úroveň rodiča pre potreby výživného, keďže príjmové pomery samej osebe neposkytujú úplný obraz o situácii povinného rodiča. Rodič totiž nemusí mať žiadny preukázateľný príjem, disponuje však značnými majetkovými podstatami. Za takýchto okolností súd určí výživné a je vecou povinného rodiča, aby ich speňažením z výťažku alebo inak zabezpečil výživné (inak je to pri bežnom rozsahu majetkových pomerov rodiča). Majetkové pomery charakterizuje vlastníctvo nehnuteľností (pozemky, domy, byty, rekreačné chaty, ich počet, reálna potreba a možnosť využitia povinným vrátane získavania výnosov z nich, prípadne dôvod ich nevyužívania na výnosy), cenných papierov, obchodných podielov, vkladov v bankách, iných huteľných vecí (motorové vozidlá, luxusné športové vybavenie, zbierky, cennosti, elektronika), ako aj celkový životný štandard (dovolenky, životné náklady). Nejde o zásah do vlastníckeho práva povinného rodiča, ktorý môže vlastniť neobmedzené majetkové podstaty, ale len o posúdenie jeho majetkových pomerov vo vzťahu k plneniu prioritnej vyživovacej povinnosti. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodiča je potrebné prihliadnuť aj vtedy, ak sa rodič vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako je potrebné prihliadať aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré rodič na seba berie. Obligatorným zákonným hľadiskom je tiež osobný výkon starostlivosti o dieťa (§ 62 ods. 4 ZoR). Uvedené konanie sa chápe ako určitá hodnota, ktorá sa pri určovaní výživného nemôže nebrať do úvahy. Hoci zákon používa termín „prihliada sa“, osobnú starostlivosť nepochybne kladie na roveň finančnému zabezpečeniu výživy. Miera, v akej treba prihliadať na osobnú starostlivosť o dieťa v rámci plnenia vyživovacej povinnosti, sa mení podľa veku dieťaťa, resp. jeho zdravotného stavu. Najvýznamnejší podiel bude predstavovať pri deťoch najnižšieho veku, kde je osobná starostlivosť najnáročnejšia. V tomto období podľa okolností konkrétneho prípadu môže osobná starostlivosť úplne vyvážiť peňažné plnenie vyživovacej povinnosti zo strany druhého rodiča. S vývojom dieťaťa sa mení skladba starostlivosti o dieťa (pribúda školská dochádzka, záujmy, voľný čas dieťaťa), na druhej strane sa dieťa stáva samostatnejšie, čo je dôvodom, pre ktorý podiel osobného výkonu starostlivosti na vyživovacej povinnosti klesá. S postupujúcim vekom dieťaťa tomuto pribúdajú povinnosti v zmysle ust. čl. 4 ZoR pomáhať ostatným členom rodiny a podľa svojich schopností a možností zabezpečovať zvyšovanie hmotnej a kultúrnej úrovne rodiny.

18. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. (§ 62 ods. 5 veta prvá ZoR) Toto pravidlo však nemožno vykladať absolútne, teda tak, že výživné by malo mať prednosť pred akýmikoľvek výdavkami rodiča, čo je vyjadrené v druhej vete ust. § 62 ods. 5 veta druhá ZoR, v zmysle ktorého pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť. Takýmito výdavkami môžu byť záväzky z prevzatých úverov a pôžičiek, ktoré neboli použité rodičom k uspokojovaniu jeho primeraných životných potrieb, ktoré by súčasne zodpovedali aj životnej úrovni dieťaťa. Preto napr. výdavky rodiča spojené so zabezpečovaním primeranej úrovne jeho bývania (splátky hypotekárneho úveru) nie sú výdavkami, ktoré by nebolo potrebné vziať do úvahy pri posudzovaní schopností, možností a majetkových pomerov

rodiča. Všeobecne teda platí, že výživné by nemalo byť určené tak, aby viedlo k existenčným problémom povinného rodiča a jeho snahe z tohto dôvodu sa vyhnúť plneniu tejto povinnosti.

19. Na strane druhej rozsah vyživovacej povinnosti rodiča je limitovaný odôvodnenými potrebami dieťaťa (§ 75 ods. 1 ZoR), pričom dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (§ 62 ods. 2 veta druhá ZoR). Odôvodnené potreby dieťaťa sú rôzne podľa okolností konkrétneho prípadu, sú závislé predovšetkým od veku a zdravotného stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote, výšky eventuálnych vlastných príjmov a pod. Avšak odôvodnené potreby dieťaťa neurčujú len tieto okolnosti, sú bezprostredne ovplyvňované i schopnosťou a možnosťou rodičov. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov veľmi obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých nevyhnutných potrieb, nutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov veľmi široké, sú odôvodnenými tiež ďalšie potreby dieťaťa, ktoré nie sú nevyhnutné, ale - práve so zreteľom napr. k veku a zdravotnému stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote - prospešné všestrannému vývoju dieťaťa vo vyspelej spoločnosti. Ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať tiež aj tvorbu úspor. (§ 63 ods. 3 ZoR). Toto poňatie odôvodnených potrieb je v súlade so zásadou úmernosti životnej úrovne dieťaťa životnej úrovni rodičov, v intenciách tejto zásady sú odôvodnené potreby dieťaťa (a tiež rozsah vyživovací povinnosti rodičov k dieťaťu) mimo iné aj odrazom rôznej životnej úrovne rodičov, danej spravidla spoločenskou dôležitosťou ich práce. Je určite spravodlivé, ak - vzhľadom k tomuto poňatiu odôvodnených potrieb rozhodnutie súdu o rozsahu vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu vyjadří zásadu úmernosti životnej úrovne dieťaťa životnej úrovni rodičov. (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu ČSR spis. zn. 5Cz 112/1965 zo dňa 03.12.1965 uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 14/1966)

20. Z hľadiska skutkových podkladov pre rozhodnutie je procesný súd v konaní o výžive plnoletej osoby podľa ust. § 154 a nasl. CMP povinný zisťovať skutočný stav veci (§ 35 CMP) a vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 CMP). Zároveň si súd môže osvojiť zhodné skutkové tvrdenia účastníkov, ak nemá pochybnosti o ich pravdivosti a ak nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním (§ 37 CMP). Procesný súd tak nie je limitovaný dôkaznými návrhmi účastníkov, ako je tomu zásadne v sporovom konaní podľa ust. § 185 CSP.

21. Odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, že došlo k naplneniu odvolacích dôvodov podľa ust. § 62 ods. 1 CMP a ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP.

22. Súd prvej inštancie sa dôsledne neriadil vyššie uvedenými všeobecnými zásadami upravujúcimi vyživovaciu povinnosť rodičov k dieťaťu. Pri svojom rozhodovaní akokoľvek nezohľadnil vyživovaciu povinnosť druhého rodiča (matky) k navrhovateľke, pričom za týmto účelom nevykonal žiadne dokazovanie. Súd prvej inštancie nezisťoval pomery na strane matky, ktoré sú určujúce pre zohľadnenie jej vyživovacej povinnosti k navrhovateľke. Rozsah tejto vyživovacej povinnosti je totiž jedným zo zásadných kritérií, ktoré ovplyvňujú rozsah vyživovacej povinnosti otca. Súd prvej inštancie dôsledne neskúmal a nevyhodnotil ani výdavky tvrdené povinným, ktoré má vynakladať na zabezpečovanie svojich potrieb, najmä súvisiacich s jeho zdravotným stavom, ak tieto boli navrhovateľkou namietané ako nepreukázané.

23. Na druhej strane však súd prvej inštancie vzhľadom k tomu, že otec v konaní nepreukázal nevyhnutnosť rekonštrukcie domu, ktorý obýva, správne vychádzal z toho, ak pri určovaní jeho vyživovacej povinnosti nezobral do úvahy ním hradené splátky 241,34 eur spotrebiteľského úveru (§ 52 ods. 5 ZoR). Rovnako možno dať za pravdu súdu prvej inštancie, ak vzal do úvahy skutočnosť, že otec je v podiele o veľkosti 1/2 podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. Y. a evidovaných na LV č. XXX ako pozemky parcely KN-C č. 188/4 a č. XXX a súčasne na uvedených pozemkoch postaveného rodinného domu neevidovaného v katastri nehnuteľností, pričom tento majetok otec nepotrebuje na zabezpečovanie svojich potrieb, keďže obýva inú domovú nehnuteľnosť v jeho výlučnom vlastníctve (dom súp. č. XXX, k. ú. Y.), pričom aj z tohto majetku môže pokryť výživu navrhovateľky. Konštatujúc uvedené tak potom boli odvolacie námietky navrhovateľky týkajúce sa zohľadnenia / nezohľadnenia uvedených skutočností nedôvodné, keďže súd prvej inštancie tieto zohľadnil presne tak, ako žiadala navrhovateľka. Rovnako za nedôvodné považoval námietky navrhovateľky, že súd prvej inštancie nevzal do úvahy svedecké výpovede. Súd prvej inštancie totiž nemal za preukázané, že by si otec týmto spôsobom privyrábal. Z výpovede svedkov skutočne nevyplývalo, že by otec dosiahol za videnú výpomoc (svedkyňa T. J. uviedla len toľko, že otca videla stáť pri miešačke a upratovať okolo nej) akýkoľvek príjem.

24. Námietku otca v podanom odvolaní, že sa s matkou navrhovateľky dohodol na tom, že nebude na výživu navrhovateľky nebude prispievať vysokým výživným, keďže mieni odkázať pre prípad smrti dom, v ktorom byva, navrhovateľke, odvolací súd považoval za nedôvodnú. Právo na výživné je totiž osobným právom dieťaťa (navrhovateľky) majetkovej povahy, ktoré nemôže byť dotknuté dohodou uzavretou len medzi jeho rodičmi.

25. Taktiež možno vytknúť súdu prvej inštancie, že sa nedôsledne zaoberal zistením rozsahu odôvodnených potrieb na strane navrhovateľky (§ 75 ods. 1 ZoR), keď v napadnutom rozsudku považoval určité ňou tvrdené výdavky za nadhodnotené, avšak neuviedol žiadnu úvahu, ktorá by vyústila do inej výšky týchto výdavkov, ktoré však navrhovateľka na zabezpečovanie svojich odôvodnených potrieb s istotou vynakladá (napr. výdavky na stravu a ošatenie, do ktorého výdavku navrhovateľka zahrnula aj výdavky na zakúpenie obuvi, ako nesporene nevyhnutnej potreby - viď odvolanie navrhovateľky). Pokiaľ navrhovateľka v návrhu na začatie konania spomínala ďalšie jednorazové výdavky na zakúpenie okuliarov a na získanie vodičského oprávnenia, možno konštatovať, že tieto boli vynaložené pred začatím konania a teda nespádajú do obdobia, za ktoré súd prvej inštancie výživné určoval. Nie je možné tak na tieto výdavky prihliadať. Pokiaľ ide o tvrdenie navrhovateľky, že jej matka jej na Vianoce 2020 zakúpila počítač, navrhovateľka toto svoje skutkové tvrdenie nijako nepreukázala a nepreukázala ani cenu tohto počítača.

26. Na podklade doposiaľ uvedeného, odvolací súd dospel k záveru, že bol naplnený odvolací dôvod podľa ust. § 62 CMP, že súd prvej inštancie nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci. Súčasne vzhľadom na to, že súd prvej inštancie nezohľadnil pri určovaní vyživovacej povinnosti otca k navrhovateľke vyživovaciú povinnosť matky navrhovateľky, resp. z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé v akom rozsahu na túto vyživovaciú povinnosť matky navrhovateľky prihliadal, jeho rozhodnutie spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (súd dôsledne neaplikoval ust. § 62 ods. 1, 2 a 4 ZoR o vyživovacej povinnosti oboch rodičov).

27. Vzhľadom na rozsah načrtnutého dokazovania, zisťovania rozhodných skutočností nebolo účelné dopĺňovať dokazovanie odvolacím súdom, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok vo výrokoch I., II. a IV., ako aj v závislom výroku III. o náhrade trov konania podľa ust.

§ 389 ods. 1 písm. c) CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 a § 35 a § 36 CMP zrušil a podľa ust.

§ 391 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

28. Podľa ust. § 391 ods. 2 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

29. Podľa ust. § 391 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť aj to, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať.

30. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní v rozsahu, potrebnom pre rozhodnutie, objasní a zhodnotí schopnosti, možnosti oboch rodičov podieľať sa na výžive navrhovateľky a tiež ich majetkové pomery (§ 62 ods. 2 veta prvá a § 75 ods. 1 ZoR), vrátane rozsahu výdavkov potrebných na zabezpečenie ich odôvodnených potrieb, a to za obdobie od podania návrhu na začatie konania. V potrebnom rozsahu riadne vyhodnotí rozsah odôvodnených potrieb navrhovateľky (§ 75 ods. 1 ZoR) prihliadajúc na princíp podieľania sa na životnej úrovni rodičov podľa ust. § 62 ods. 2 veta druhá ZoR, rozumej tým tak v pozitívnom, ako aj negatívnom rozsahu). Súd prvej inštancie v neposlednom rade bude zisťovať, či matka navrhovateľky má ďalšiu vyživovaciú povinnosť, okrem povinnosti voči navrhovateľke, pričom v kladnom prípade túto zoberie tiež do úvahy.

31. Za účelom objasnenia skutočného stavu v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie zabezpečiť, či už od samotných účastníkov, alebo iných osôb, potrebné informácie a dôkazy. Súčasne vykoná a zohľadní pri svojom rozhodnutí aj dôkazy, ktoré produkovali účastníci v odvolacom konaní.

32. Po objasnení skutočného stavu v potrebnom rozsahu súd prvej inštancie opätovne vec právne posúdi v zmysle už spomenutých zásad, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) a vo veci nanovo rozhodne.

33. V zmysle ust. § 396 ods. 3 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP súd prvej inštancie rozhodne v novom rozhodnutí aj o trovách odvolacieho konania. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania posúdi, či sú v danom prípade naplnené podmienky podľa ust. § 55 CMP pre priznanie náhrady trov konania niektorému z účastníkov a vysporiada sa s týmto súvisiacou argumentáciou navrhovateľky.

34. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) [§ 421 ods. 2 CSP].

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) [§ 422 ods. 1 CSP].

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu (§ 77 CMP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) [§ 428 CSP].

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

V prípade, že nebude dobrovoľne splnená povinnosť uložená týmto rozhodnutím, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti /Exekučný poriadok/ a o zmene a doplnení ďalších zákonov).

Ak sa jedná o rozhodnutie, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na výkon rozhodnutia vo veciach maloletých podľa § 370 a nasl. CMP.